

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a dr. Endrődiné dr. Makány Anikó ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve** I. rendű és **II.rendű felperes neve** II. rendű (mindkettő címe) felpereseknek - a dr. Traj Patrícia ügyvéd által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében - amely perbe a felperesek pernyertessége érdekében a személyesen eljáró Felperesi beavatkozó (címe) beavatkozott - a Baranya Megyei Bíróság 2011. május 26. napján kelt 15.P.20.776/2010/49. számú ítélete ellen az alperes által 50. sorszámon előterjesztett és 52. sorszámon indokolt fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyja, az alperest terhelő felpereseknek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 1.887.500 (egymillió-nyolcszáznyolcvanhétezer-ötszáz) forintra leszállítja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 15 napon belül 250.000 (kettőszázötvenezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak - az illetékes adóhatóság felhívására - 480.000 (négy száznyolcvanezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperesek gyermekei a 2007. február 6. napján meghalt T.F.-nek, a beavatkozó és T.F. 1994-től 2003. februárjáig szerelmi, majd T.F. haláláig baráti kapcsolatban álltak.

T.F.-nél 2005-ben nyelőcső tumort diagnosztizáltak, ezért betegsége miatt 2005. június 9-én végrendeletet tett, amelyben általános örökösének a beavatkozót nevezte meg azzal, hogy a törvényes örököseit, a felpereseket „a teljes örökségből kitagadta”.

2006. januárjától ismét munkaképes állapotba került és 2006. karácsonyáig dolgozott. 2007. január 18-án erős hasi fájdalmai voltak, mentő szállította a PTE ÁOK I. számú Belgyógyászati Klinikájára. Kórházba kerülését követően állapota rosszabbodása okát egyértelműen nem tudták megállapítani, de állapota olyan mértékben romlott, hogy kezelőorvosa számára egyértelművé vált, hogy akár a korábbi, akár újabb rosszindulatú folyamat kialakulásról van szó.

T.F-et a kórházban rendszeresen látogatta az alperes édesanyja, akivel évtizedes baráti kapcsolatban állt, és aki korábban az egészségügyben szakápolóként dolgozott. Az alperes édesanyja Tövis Ferenc kezelőorvosával is tartotta a kapcsolatot, aki a beteg egészségi állapotáról és várható közeli haláláról is tájékoztatta őt.

T.F. rohamosan romló állapota következtében az őt látogató barátai számára is egyértelművé vált, hogy gyógyíthatatlan daganatos betegségben szenved, közeli halála várható. Ezzel a néhai is tisztában volt, amiért is barátaitól és a beavatkozótól is megkérdezte, hogy kórházból való távozása után eltartását, gondozását elvállalnák-e. Ők ezt nem vállalták, így került sor arra, hogy T.F. az alperes édesanyját is felkérte erre, aki az ápolást-gondozást azzal vállalta, hogy T.F. az alperessel kössön tartási szerződést. Ezt a feltételt elfogadva 2007. január 27-én a kórházban T.F. és az alperes között a tartási szerződés létrejött, amellyel T.F. a tulajdonában álló p-i, 0000/2/A/00. helyrajzi számú P, D tér 0. IV/24. szám alatti társasházi lakásingatlan tulajdonjogát tartás fejében átruházta az alperesre, holtig tartó haszonélvezeti jogának fenntartása mellett.

2007. január 31-én T.F. meghatalmazásával az eltartott személygépkocsiját az alperes édesanyja értékesítette, a bankbetéteit, értékpapírjait az eltartott halálát megelőzően kiváltotta. A T.F. tulajdonában volt kecskeméti ingatlan tekintetében az eltartott halálát megelőző napon, 2007. február 5-én kötött az alperes a perbelihez hasonló tartalmú tartási szerződést.

Tényleges tartást az alperes nem nyújtott, mert T.F. 2007. február 6. napján a kórházban elhunyt.

A felperesek módosított keresetükben az alperes és T.F. között 2007. január 27-én megkötött tartási szerződés érvénytelenségének megállapítását kérték arra hivatkozással, hogy az alperes a szerződés megkötésekor néhai sorsszerű

betegségéről és annak súlyosságáról tudott, ezért a szerződés a jó erkölcsbe ütközött. Semmisségi keresetüket uzsorára, T.F.-nek a szerződéskötés kori cselekvőképtelen állapotára, a szerződés színleltségére és a szerződés lehetetlen szolgáltatásra irányuló voltára is alapították, végül közös téves feltevésre hivatkozással a tartási szerződést megtámadták és ez okból is kérték érvénytelenségének megállapítását.

A B Bíróság a 2008. október 16. napján kelt 15.P.21.275/2007/24. számú ítéletével megállapította, hogy néhai T.F. és az alperes között P 2007. január 27-én létrejött tartási szerződés érvénytelen, mert a tartási szerződés a jó erkölcsbe ütközik.

Az Ítéltábla a 2009. június 11. napján kelt Pf.III.20.074/2009/4. számú ítéletével a B Bíróság 15.P.21.275/2007/24. számú ítéletét megváltoztatta, a keresetet elutasította, mellőzte az alperesek perköltségben és eljárási illetékben való marasztalását, és a felpereseket kötelezte első- és másodfokú perköltség viselésére. Döntését azzal indokolta, hogy az örökhagyó néhai T.F. végrendeletét és az abban foglalt kitagadást senki nem támadta meg. A Ptk. 599.§ (2) bekezdése szerint - ha az örökhagyó után végrendelet marad - az öröklés rendjét ez határozza meg. A felperesek - kitagadásuk és a Ptk.600.§a) pontja alapján - az öröklésből kiesettnek tekintendők, akik a kitagadás érvénytelensége esetén is csak kötelesrészre lennének jogosultak, amely igényük kötelmi természetű. A felperesek a végrendeleti örökös nevezése és kitagadásuk miatt nem jogutódok, de a kitagadás érvénytelensége esetén sem lennének az örökhagyó jogutódai. A fentiekre tekintettel a felperesek az öröklésből kiesettnek tekintendők, ezért keresetösségi joguk hiányában a szerződés érvénytelensége iránti valamennyi keresetüket el kellett utasítani.

A jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú ítélet helybenhagyása iránt a felperesek felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő. A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a 2010. március 10. napján kelt Pfv.I.21.546/2009/13. számú végzésével az Ítéltábla Pf.III.20.074/2009/4. számú jogerős ítéletét az elsőfokú bíróság ítéletére kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és a felperesek részére 480.000 forintban megállapított felülvizsgálati eljárási költség viselésére is kiterjedő új határozat hozatalára utasította.

Megállapította, hogy a másodfokú bíróság a felperesek keresetösségi jogát illetően az előzményeket nem tárta fel, az elsőfokú bíróság pedig eltérő jogalapon hozott ítéletet, s a döntéshez szükséges tények nem állapíthatóak meg. Kifejtette, hogy a perben utaló peradat szerint a beavatkozó a B Bíróságon 15.P.20.801/2009. számon a jelen perben érvényesítéssel azonos jog iránt az alperessel szemben pert indított. Az utaló peradat értelmében - mert a felperesek, mint leszármazók és a beavatkozó azonos oldalon állnak és közöttük a perben fel nem tárt megállapodás van - nem dönthető el az örökhagyó utáni törvényes öröklés rendje sem. Azt, hogy végrendeleti vagy törvényes öröklés érvényesüljön a hagyatékban, az örökhagyó dönti el (Ptk. 599.§ (1) és (2) bekezdés). Az örökösök a végrendeletet nem tehetik félre, az örökhagyó végintézkedésének érvényesülését nem hiúsíthatják meg. Csak arra van lehetőségük, hogy egyező nyilatkozattal a végintézkedést érvénytelennek

minősítsék. Ebben az esetben nem az öröklési jogcímek közötti választás történik, hanem a nem vitásan érvénytelen végintézkedés miatt a törvényes öröklés rendje érvényesül.

A kereset elbírálásának előfeltétele ezért annak tisztázása, hogy az örökhagyó hagyatékában a végrendeleti öröklés vagy a törvényes öröklés rendje érvényesül-e. Amennyiben a felperesek kötelesrész iránti igénnyel lépnek fel, igazolniuk kell a kötelesrészeire való jogosultságukat, a kitagadás érvénytelenségét a végrendeleti örökösökkel szemben.

A megismételt eljárásban a felperesek módosított kereseti kérelmüket az alapperben előterjesztett kereseti kérelemmel egyezően terjesztették elő.

Az alperes valamennyi kereseti kérelem elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével megállapította, hogy néhai T.F. és az alperes között 2007. január 27-én kelt tartási szerződés érvénytelen. Az ítélet jogerőre emelkedése után értesíteni rendelte a P Közzétett Földhivatalt, hogy a p 00000/2/A/00. helyrajzi szám alatti társasházi külön lapon felvett lakásingatlan tulajdoni lap III. rész 2. pontjában feljegyzett 33880/2007. szám alatt felfüggesztett tulajdonjog bejegyzése iránti eljárás alapjául szolgáló tartási szerződés érvénytelen. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek 2.030.000 forint perköltséget, az államnak összesen 960.000 forint feljegyzett eljárási illetéket és 2.600 forint állam által előlegezett költséget.

Az alapperben hozott ítéletében megállapított tényállást az elsőfokú bíróság a felperesek által csatolt okirat tartalma alapján kiegészítette azzal, hogy 2010. szeptember 2-án a felperesek és a felperesi beavatkozó „nyilatkozatukkal” néhai T.F.-nek a felperesi beavatkozó javára 2005. június 9-én kelt írásbeli magánvégrendeletét teljes terjedelmében érvénytelennek minősítették, a felperesi beavatkozó pedig az általa a B Bíróság előtt 15.P.20.801/2009. szám alatt indított és szünetelést követően 15.P.20.488/2010. számon folytatott eljárásban T.F. által megkötött tartási szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetétől elállt, így a felpereseknek - mint néhai T.F. törvényes örökösöknek - a perbeli tartási szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetjogi joga fennáll.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét az elsődleges jogcímen találta megalapozottnak. Az alapperben hozott ítélet indokolásában kifejtettekkel egyezően megállapította, hogy az alperes a szerződéskötés időpontjában tudott arról, hogy az eltartott gyógyíthatatlan betegségben szenved és annak is végstádiumú állapotában van. Utalt arra az ítélkezési gyakorlatra, amely az olyan tartási szerződést tekinti jó erkölcsbe ütközőnek, amelynek megkötésekor a tartást vállaló személy tudta vagy biztos alappal következtethetett arra, hogy vállalt kötelezettségét csak rövid ideig kell teljesítenie. A perbeli szerződéskötés jó erkölcsbe ütköző volta körében értékelte azt is, hogy a szerződéskötést követő rövid időn belül, tudva az eltartott végstádiumú állapotáról, mielőtt az alperes bármiféle szolgáltatást nyújtott volna részére, 2007. január 31-én az eltartott személygépkocsiját az alperes édesanyja

értékesítette, és az eltartott bankszámlájáról nagy összegű készpénzt vett fel, valamint további tartási szerződést írtak alá a néhai kecskeméti ingatlanára vonatkozóan is.

Az ítélet ellen annak megváltoztatása és a kereset elutasítása iránt az alperes terjesztett elő fellebbezést. Arra hivatkozott, hogy álláspontja szerint a felperesek továbbra sem rendelkeznek perbeli legitimációval, ugyanis az örökhagyó végrendeletét és az abban foglalt kitagadást senki nem támadta meg, a felperesek és a felperesi beavatkozó között 2010. szeptember 2-án létrejött „nyilatkozat” megnevezésű megállapodás pedig a felperesek keresetösségi jogát nem alapozhatja meg, hiszen perbeli legitimációjuk a felpereseknek a per megindításkor nem volt, és azt az évekkel később kötött megállapodás nem pótolhatja.

Érdemben is vitatta az alperes, hogy a tartási szerződés a jó erkölcsbe ütközött volna, vitatta ugyanis azt, a ténymegállapítást, hogy T.F. kezelőorvosa az alperest vagy az alperes édesanyját tájékoztatta volna a szerződés aláírását megelőzően arról, hogy T.F.-nél végstádiumú megbetegedésről van szó és a beteg közeli halála várható. Hivatkoztak arra, hogy a perben nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy T.F-et bármi vagy bárki befolyásolta volna a szerződés megkötésében. A szerződést kifejezetten az ő kérésére kötötték meg az alperes édesanyja és az eltartott közötti évtizedes barátságra, és arra figyelemmel, hogy a többi erre felkért barátja az eltartott kérését a tartás-gondozás vonatkozásában elutasította, valamint arra, hogy a néhai a felperesekkel a kapcsolatot évek óta nem tartotta, őket az örökségből is kitagadta. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság terhére értékelte a kecskeméti ingatlan vonatkozásában a tartási szerződés megkötését, az eltartott autójának értékesítését és bankszámlájáról a készpénz felvételét. Hivatkozott arra, hogy ő, valamint édesanyja csupán az eltartott akaratát teljesítették, mindezekhez az eltartott adott meghatalmazást részükre.

Az érdemi döntéstől függetlenül támadta az elsőfokú bíróság perköltségre vonatkozó ítéleti döntését és annak leszállítását kérte arra hivatkozva, hogy a 8.000.000 forintos pertárgyértékhez képest a megállapított 2.030.000 forintos perköltség jelentős mértékben eltúlzott, nem áll arányban a felperesi jogi képviselő által elvégzett munkával. Kifogásolta, hogy a díjmegállapodás alapján a perköltség tényleges megfizetését a felperesek számlákkal nem igazolták.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és az alperes másodfokú perköltségben való marasztalására irányult.

A felperesi beavatkozó ugyancsak az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

A fellebbezés a per főtárgya tekintetében alaptalan, a perköltségszámítás körében részben, az alábbiak szerint alapos:

Az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság is elfogadta ítékezése alapjául.

A helyes tényállásból helyes jogi következtetés levonásával érdemben is helyes a per fő tárgya tekintetében az elsőfokú bíróság ítéleti döntése, ezért a másodfokú bíróság azt a Pp. 253.§ (2) és 254.§ (3) bekezdése alapján helyes indokaira tekintettel hagyta helyben.

Alaptalanul hivatkozik az alperes a fellebbezésében arra, hogy a felpereseknek továbbra sincs perbeli legitimációjuk.

A tartási szerződés semmisségének megállapítására a Ptk. 234.§-ának (1) bekezdése szerint - ha törvény kivételt nem tesz - bárki határidő nélkül hivatkozhat. Ez a korlátlan hivatkozási lehetőség azonban nem jelent egyben keresetindítási jogosultságot is. A keresetelési jogot a bírósági gyakorlat a semmisség vonatkozásában is erősen szűkítően értelmezi, figyelemmel arra, hogy a Pp.3.§-ában foglaltak alapján keresetindítási joga az érdekelteknek van, vagy annak, aki rendelkezik olyan jogosítvánnyal, hogy más jogának érvényesítése céljából keresetet indíthat. Ebből következően a semmis szerződésekkel kapcsolatos perindítási lehetőséget is vagy jogi érdekelttség vagy perlési jogosultságot biztosító jogszabályi felhatalmazás alapozhat meg. (EBH 2004/1042).

Miután a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyező végzésének iránymutatása alapján a felperesek és a felperesi beavatkozó T.F. végintézkedését egyező nyilatkozattal érvénytelennek minősítették, és a felperesi beavatkozó az alperes és T.F. által megkötött tartási szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti keresetétől elállt, így a felperesek, mint törvényes örökösök jogi érdekelttséggel rendelkeznek, mert a szerződés érvénytelenségének megállapítása folytán jogokat szerezhetnek. Miután pedig a Ptk. 234.§-ának (1) bekezdése szerint a semmis szerződés érvénytelenségére- ha törvény kivételt nem tesz - bárki határidő nélkül hivatkozhat, így nem szükséges az, hogy a felperesek keresetelési joga a per megindításának időpontjában álljon fenn.

A költségre vonatkozó ítéleti rendelkezését az elsőfokú bíróság a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti megállapodásra, illetőleg az IM rendelet 4/A.§ (1) bekezdésére alapította.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperesek és jogi képviselőjük között 2010. szeptember 2-án a perköltség viselés körében létrejött megállapodás szerint a felperesek jogi képviselőjét a B Bíróság 15.P.21.275/2007/24. számú ítélettel zárult elsőfokú eljárás tekintetében 400.000 forint + 20% ÁFA, a P Ítéltábla előtt Pf.III.20.074/2009. számon folyamatban volt másodfokú eljárásban 200.000 forint + ÁFA, a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, mint felülvizsgálati bíróság előtt Pfv.I.21.546/2009/13. számon folyamatban volt eljárásban 400.000 forint + 25%

ÁFA és a B Bíróság előtt 15.P.20.776/2010. szám alatt folyamatban volt megismételt eljárásban 550.000 forint + 25% ÁFA illeti.

A Legfelsőbb Bíróság Pfv.I.21.546/2009/13. számú hatályon kívül helyező végzése a felülvizsgálati eljárás tekintetében a felperesek javára 480.000 forint felülvizsgálati eljárási költséget állapított meg. A fentiekre figyelemmel a felperesek és a jogi képviselőjük között a felülvizsgálati eljárás tekintetében létrejött megállapodáshoz képest (400.000 forint + 25% ÁFA) a Legfelsőbb Bíróság által megállapított felülvizsgálati eljárási költség megállapítására van lehetőség. Az ilyen módon a felperesek és jogi képviselőjük között létrejött megállapodás és a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyező végzésének eljárási költség viselésére vonatkozó megállapítása alapján a helyes számítás szerint a felpereseket pernyertességükre tekintettel a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján 1.887.500 forint bruttó ügyvédi munkadíjból álló perköltség illeti meg.

Egyebekben az elsőfokú bíróság perköltségre vonatkozó rendelkezései helytállóak, azokat a másodfokú bíróság nem érintette, a fent említett körben az alperes fellebbezése folytán az elsőfokú bíróság perköltségre vonatkozó rendelkezését a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

Az alaptalanul fellebbező alperes perköltséget nem igényelhet és az illeték-feljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viselésére köteles az Itv. 74.§ (3) bekezdése folytán irányadó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése, valamint a Pp. 78.§(1) bekezdése alapján.

Ugyancsak a Pp.78.§(1) bekezdése alapján tartozik viselni a felperesek másodfokú eljárásban felmerült perköltségét, amelynek mértékét a másodfokú bíróság a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ és 5.§, valamint 4/A.§-a alapján állapította meg.

A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp. 256/A.§ (1) bekezdés f) pontja és (3) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Pécs, 2011. szeptember 22.

dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, dr. Hrubai Adrienn s.k. előadó bíró, dr. Kutasi Tünde s.k. bíró